

#TarkkaFyrkka Materiaalipankki

 asiakastieta

 NUORTEN
AKATEMIA

#TarkkaFyrkka - Materiaalipankki

#TarkkaFyrkka -materiaalit johdattavat pohtimaan omaa rahankäyttöä, taloudenhallintaa ja sitä, mitä voi käydä, jos laskuja ei maksa ajoissa. Osallistavat tehtävät johdattavat myös velkaantumisen ja rahahuolien sekä näihin liittyvien tunteiden käsittelyyn ja raha-asioista puhumiseen. Tehtävien tarkoituksena on ennaltaehkäistä nuorten ylivelkaantumista ja maksuhäiriömerkintöjen syntyä.

Materiaaleista voi poimia yksittäisiä tehtäviä tai muodostaa oppituntikonaisuuksia. Suurin osa materiaalien sisällöistä on ilman erityisiä välineitä käyttöön otettavia tehtäviä. Muutamaa tehtävää varten on valmistettu tulostettuja materiaaleja etukäteen.

Materiaalit on tuotettu Nuorten Akatemian pitkäaikaisessa yhteistyössä Suomen Asiakastieto Oy:n kanssa.

Materiaalit:

#TarkkaFyrkka – rahahuolia -materiaali 9. luokkalaisille sisältää kolme 5–20 minuuttia kestävästä tehtävästä, jotka soveltuvat yhdeksäsluokkalaisille tai suunnilleen saman ikäryhmän vapaa-ajan toimintaan.

#TarkkaFyrkka – rahahuolia? -materiaali toisen asteen opiskelijoille sisältää seitsemän 5–25 minuutin pituista tehtävää. Tehtävät soveltuvat paitsi toisen asteen opiskelijoille, myös muille alle 30-vuotiaille nuorille.

[#TarkkaFyrkka -sarjakuvatyöpajan materiaali](#)

TarkkaFyrkka-tehtävät 9.-luokkalaisille

TarkkaFyrkka-tehtävät tukevat rahankäytön käsittelemistä nuorten kanssa. Materiaali sisältää kolme 5–20 minuuttia kestävästä tehtävästä, jotka soveltuvat yhdeksäsluokkalaisille tai suunnilleen saman ikäryhmän vapaa-ajan toimintaan. Talouden tasapaino -tehtävä edellyttää tehtävämateriaalin valmistelua etukäteen.

1. Minä rahankäyttäjänä

Kesto: 5 min

Mitä tarvitaan: post it -lappuja, kyniä

Oppilaat ohjeistetaan kirjoittamaan post it -lapulle yksi sana, joka kuvaa heitä rahankäyttäjinä. Laput kerätään taululle, luetaan ja keskustellaan niistä.

2. Tietoisku-tietovisa

Kesto: 15 min

Mitä tarvitaan: Muistiinpanovälineet vastauksille; vaihtoehtoisesti tietovisapohja, esim. Kahoot

Oppilaat vastaavat tietovisakysymyksiin. Vastausten läpikäynnin yhteydessä luetaan aiheeseen liittyvä tietoisku.

Kysymykset:

1. Milloin oman talouden ajattelu on ajankohtaista?
 - a) Kun asun omillani
 - b) Kun minulla on omia tuloja
 - c) Kun olen täysi-ikäinen
 - d) Tällä hetkellä

Vastaus: d (tällä hetkellä). Oman talouden ajattelu on tärkeää kaikissa mainituissa vaiheissa mutta on tärkeää huomata, että oman talouden

ajattelu on ajankohtaista jo nyt, koska sen kanssa on ollut päivittäin tekemisissä jo ennen täysi-ikäisyyttä.

2. Kuinka paljon lainaisit kaverille rahaa?
 - a) alle 5€
 - b) 5–10 €
 - c) 10–20 €
 - d) yli 20 €

Vastaus: TarkkaFyrkka -kyselyn mukaan nuorten mielestä sopiva summa lainattavaksi on 5–10 €. Lainattavan summan tulee olla sen kokoinen, että se sopii omaan rahatilanteeseen eikä ole kaverille liian suuri takaisin maksettavaksi.

3. Miten voi osoittaa luotettavuutta raha-asioissa?
 - a) Lupaamalla maksaa lainat ja laskut
 - b) Olemalla hyvä kaveri
 - c) Talousosaamisen ammattitiedolla
 - d) Halulla ja kyvykkyydellä maksaa lainat ja laskut

Vastaus: d (halulla ja kyvykkyydellä maksaa lainat ja laskut). Lupaukset, hyvä kaveruus ja ammatti-osaaminen eivät vielä kerro siitä, että ihmisellä on todella halua ja kyvykkyyttä maksaa otetut lainat takaisin tai maksaa kertyneet laskut. Erilaisia sopimuksia, kuten vuokrasopimusta ja puhelinliittymää hankkiessa tarkistetaan yksilön luotettavuus eli luottotiedot. Tarkistukset yhteydessä selviää, onko ihmisellä puhtaat luottotiedot vai löytyykö maksuhäiriömerkintöjä. Omalla talousosaamisella voi huolehtia luottotiedoista. Esimerkiksi laskut ja vuokra tulee maksaa ennen muita ostoksia ja luottoa on hyvä ottaa vain tositarpeeseen ja oman takaisinmaksukyvyn mukaisesti.

4. Mistä maksuhäiriömerkintä voi tulla?

- a) Välittömästi laskun unohtamisen jälkeen
- b) Useasta samaan aikaan unohdetusta laskusta
- c) Hitaasta velan takaisinmaksusta
- d) Usean maksuhuomautuksen seurauksena

Vastaus: d (usean maksuhuomautuksen seurauksena). Maksuhäiriömerkintä ei tule koskaan yllättäen. Laskuttaja lähettää useita maksuhuomautuksia, joissa kerrotaan mahdollisesta maksuhäiriömerkinnästä. Tässä vaiheessa on kuitenkin vielä mahdollisuus neuvotella maksusta. Maksuhäiriömerkinnän tarkoituksena on pysäyttää henkilön velkaantuminen, vaikka se hankaloittaaakin elämää monella tapaa.

5. Miten maksuhäiriömerkintä hankaloittaa luotettavuutta raha-asioissa?

- a) Asunnon vuokraaminen hankaloituu
- b) Työn saaminen hankaloituu
- c) Pankki- ja luottokortteja ei voi saada uusia
- d) Luottotiedot on menetetty seuraavaksi 2–4 vuodeksi

Vastaus: Kaikki ovat oikeita vastauksia. Lisäksi maksuhäiriömerkintä voi hankaloittaa puhelinliittymien avaamista, osamaksulla suoritettavien hankintojen saamista ja opintolainan saamista. Maksuhäiriömerkintä hankaloittaa huomattavasti elämää. Esimerkiksi vuokra-asuntoa on vaikea saada, jos ei myönnetä kotivakuutusta. Lisäksi vuokranantajat toivovat takaajaa, jota kaikilta ei löydy helposti omasta lähipiiristä. Vaikeuksien kanssa ei kuitenkaan tule jäädä yksin vaan apua on saatavilla esimerkiksi kunnan velkaneuvonnasta.

3. Talouden tasapaino

Kesto: 20 min

Mitä tarvitaan: Tehtäväkortit, joissa jokaisessa on pätkä tarinaa, pohdintakysymys ja vastaustilaa; kyniä

Oppilaat pohtivat pienryhmissä vastauksia tarinan tilanteisiin vastaamalla tehtäväkorttinsa pohdintakysymykseen. Tehtävän ohjaaja voi auttaa jumitilanteissa. Lopuksi vastaukset esitellään ja puretaan yhdessä.

Oonan tarina ja tarinankohtiin liittyvät pohdintatehtävät. Ensimmäinen osa tarinaa tulee kahdelle ryhmälle (1. ja 2. kysymys) ja toinen osa kahdelle (3. ja 4. kysymys). 3. ja 4. kysymyksen voi myös antaa useammalla ryhmälle mietittäväksi, koska ne ovat hie- man vaativampia kuin 1. ja 2.

a) 18-vuotias Oona opiskelee lukion viimeistä vuotta. Oona on kotoisin pieneltä paikkakunnalta, mutta muutti kaupunkiin lähemmäs lukiotaan täytettyään 18 vuotta. Kuukausit- taisten menojen määrä yllätti Oonan, koska hän ei ollut varautunut siihen, miten tulojen ja menojen kanssa tasapainotellaan. Hänen tulee huolehtia kaikista laskuista, hankinnoista ja vuokra-asumiseen liittyvistä kuluista. Oona on ennen omaan kotiin muuttamista harjoitellut rahankäyttöä saamalla viikkorahaa ja

pieniä summia palkkioksi kotona tehdyistä töistä. Oona on myös ollut kaksi aikaisempaa kesää töissä kahvilassa.

1. Listatkaa ylös kaikki keksimänne menot, joita ajattelette omillaan asuvalla Oonalla olevan.

2. Listatkaa ylös kaikki keksimänne tulot, joita Oonalla voisi olla.

b) 18-vuotias omillaan asuva ja lukion viimeistä vuotta opiskeleva Oona huolehtii kuukausittaisesta taloudestaan itse. Oonan kuukausittaiset tulot muodostuvat pääasiassa opinto- ja asumistuesta, viikonlopputöistä sekä vanhempien pienestä rahallisesta tuesta. Oona on kuitenkin vähemmän tietoinen menoista, jotka vaihtelevat kuukausittain. Oona ei muista missä kuussa tulee mikäkin lasku ja eikä listaa menojaan, minkä vuoksi hän ei osaa suunnitella kuukausittaista budjettiaan. Oona ei myöskään tiedä, missä järjestyksessä laskut olisi hyvä maksaa. Hän tekee hankintoja usein mielihalujensa mukaan, eikä siksi pysähdy aina miettimään mikä on todella tarpeellista. Oonalla on tiukka opiskelijabudjetti, joten hän ajattelee, että hänen ei kannata säästää koska pienet summat tuntuvat turhilta. Oona käyttää pienetkin summat kuukausittain mieluummin mielihaluihinsa.

3. Listatkaa ylös tapoja, joiden avulla Oona voisi seurata rahankäyttöään

4. Listatkaa ylös tapoja, joiden avulla Oona voisi säästää rahaa kuukausittain

Tehtävän purku: käsitellään yhdessä purkukysymyksiä ja muodostetaan loppuksi oppimisjana

Purkukysymykset:

- Miltä menojen ja tulojen listat vaikuttavat?
- Mitä voi tehdä, kun menojen lista ylittää tulot? (tarve vs. halu)
- Miksi kannattaa seurata talouttaan? (rahankäytön arviointi/seuranta, varautuminen)
- Miksi säästäminen on tärkeää? (häätävara; ennemmin säästäminen, kuin velaksi ostaminen)
- Mitä talousongelmista voi seurata?

Oppimisjana:

- Oppilaat seisovat janalla ja liikkuvat eteenpäin (samaa mieltä) tai taaksepäin (eri mieltä) sen mukaan, miten he kokevat seuraavat väittämät
- Sain uusia ajatuksia raha-asioiden miettimiseen

- Sain ajatuksia oman talouden suunniteluun
- Raha-asioiden miettiminen on tärkeää
- Opinnainkin yhden uuden asian